

Віктор Євдокимов

доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України,
професор кафедри теорії і методики професійної освіти,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди,
вул. Валентинівська, 2, 61000 м. Харків, Україна
viyevdokimov@ukr.net

ТЕХНОЛОГІЇ ЕВРИСТИЧНОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ

Стаття містить результати наукового дослідження проблеми проектування і функціонування технології евристичного навчання в процесі підготовки вчителів. Технологія евристичного навчання обґрунтовується як система об'єднаних спільною ідеєю основоположних принципів і понять, визначаючих цілі, задачі, зміст, систему організації навчання, контролю і оцінки результатів освіти.

Ключові слова: евристичне навчання; майбутні вчителі; організація; освітні продукти; поняття; принципи; професійна підготовка; технологія; формування.

Вступ. Освіта початку ХХІ ст. зазнає таких глибоких і динамічних змін, які навряд чи можна було спрогнозувати ще 15-20 років тому. Досить швидко з ключової галузі соціально-економічного розвитку вона перетворилась в основу модернізації суспільства. Нові обставини додатково стимулюють усвідомлення необхідності змін у професійній підготовці вчителів. Аналіз останніх досліджень та публікацій (В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, О. Я. Савченко, С. О. Сисоєва, А. М. Бойко, І. Ф. Прокопенко, В. С. Курило, Б. І. Коротяєв, С. В. Савченко, М. О. Лазарев, Н. М. Усенко, А. В. Хуторської та ін.) показав, що модернізація педагогічної освіти розглядається як чинник, що планомірно оптимізує процес підготовки нового вчителя нової доби. Зокрема, значна увага приділяється педагогічним технологіям в підготовці вчителів. Але питання дослідження і впровадження технологій евристичного навчання не виправдано залишається на периферії наукових пошуків. Тому **мета статті** – здійснити аналіз технологій евристичного навчання, які дозволяють підвищити ефективність професійної підготовки вчителів.

Аналіз технологій евристичного навчання. Проведене нами в рамках тематичного плану Національної академії педагогічних наук України експериментальне дослідження виявило несподіваний, на перший погляд, науковий результат, який полягає у тому, що здатність студентів генерувати творчий результат зменшується за час навчання в рази. З'ясувалось, що величезний творчий потенціал студентів не отримує виявлення і розвитку через нетворчі орієнтири. Відмінності в різних навчальних закладах несуттєві, що засвідчує стійку характерну тенденцію сучасної вищої освіти. Традиційні підходи до вирішення

нових проблем, різноманітні вдосконалення, поліпшення, не давали бажаних результатів.

Більше того, як переконують Б. І. Коротяєв, В. С. Курило, С. В. Савченко, й не могли дати інших результатів. Не можна удосконалити те, що вимагає заміни (Коротяєв Б. І., Курило В. С., Савченко С. В., 2016). Проведене дослідження показало, що існуючий рівень наукової дидактичної теорії, й ті розрізнені й несистематизовані результати, які одержані в наукових дослідженнях з питань педагогічних технологій, не об'єднані спільною платформою, а тому мало корисні для удосконалення реальної практики, що носить комплексний характер. Аналіз отриманих результатів дає підстави стверджувати, що виконане дослідження підготовляє базу для розвитку важливого напрямку. В дослідженні одержані результати, які дозволяють визначити підходи серйозних перетворень практики навчального процесу у вищих педагогічних навчальних закладах. Одним із варіантів вирішення поставлених життєв завдань є авторська технологія креативного навчання А. І. Сологуба, яка створює сприятливі умови інтеграції освіти і науки (Сологуб А. І., 2016).

Ми пропонуємо освіту, яка є альтернативою традиційній, і розуміється як особливий тип навчання, у якому створено оптимальні умови для розвитку у студентів здатності до самоосвіти, самовизначення, самостійності й самореалізації. Уся складність організації самостійної роботи студентів полягає в тому, що в умовах поліпредметної технології вивчення навчальних дисциплін самостійна робота студентів у її повноцінному і повномасштабному вигляді неможлива. Адже неможливо в щоденному режимі самостійно працювати з матеріалами 6-8 дисциплін.

Основна ж проблема існуючої на сьогодні освіти в Україні – ігнорування ролі самого учня в його освіті. Діюча система монополізувала вимоги до освіти, проігнорувавши потреби і запити інших суб'єктів освіти – учнів, їх батьків, педагогів, шкіл, громадських організацій.

Створенню нових можливостей для розвитку учнів і вчителів буде сприяти впровадження евристичного навчання, яке для учня виступає як безперервне відкриття нового. Об'єктами пошукової пізнавальної діяльності в евристичному навчанні є не тільки проблеми і задачі, але й самі учні, їх індивідуальний особистісний потенціал, креативні, когнітивні, рефлексивні та інші процедури і види діяльності. Учень стає суб'єктом, конструктором своєї освіти. Він – повноправне джерело і організатор своїх знань, не менш важливий, ніж учитель або підручник. Учень складає план своїх дій, визначає особисту позицію по відношенню до ключових проблем у різних галузях діяльності. Процес навчання насичується особистісним значенням і досвідом учнів. Одночасно вони знайомляться з класичними досягненнями фахівців у досліджуваних галузях, не обмежуючись лише засвоєнням зовнішнього матеріалу. Евристичне навчання виступає як таке навчання, що ставить на меті конструювання власного смислу, цілей і змісту освіти, а також процесу його організації, діагностики і усвідомлення.

Виявлення прихованих у людини можливостей стає методологією освіти. За такого підходу до навчання учню пропонується вибудовувати траєкторію своєї освіти для кожного предмета вивчення, створюючи не тільки знання, але й особистісні цілі занять, програми свого навчання, способи освоєння тем вивчення, форми представлення і оцінки освітніх результатів. Особистісний досвід учня стає компонентом його освіти, а зміст освіти створюється в процесі його діяльності.

Поряд з вибудовуванням індивідуальних освітніх траєкторій в кожній із освітніх галузей основною характеристикою евристичного навчання є також створення освітніх продуктів при вивченні навчальних предметів. Освітня продукція буває двох видів: матеріалізована та особистісна. Матеріалізована продукція – це моделі, схеми, малюнки, тексти, судження тощо. Особистісна – зміни особистісних якостей учня, що розвиваються в навчальному процесі. Обидві складові – матеріальна та особистісна – створюються одночасно в ході конструювання учнем індивідуального освітнього процесу. Освітня продукція учня розглядається у взаємозв'язку її зовнішнього матеріалізованого прояву з внутрішнім – особистісними якостями, які проявлялись, формувались і розвивались в його діяльності. За зовнішніми продуктами, створеними учнем, здійснюється діагностика внутрішніх змін.

В евристичному навчанні учень ставить власні цілі, відкриває знання, виготовляє освітню

продукцію, тому й зміст освіти для нього виявляється варіативним і розвивається в ході діяльності самого учня.

Евристичне навчання передбачає досягнення трьох основних цілей:

1. Вибудовування індивідуальної освітньої траєкторії учня в кожній з освітніх галузей з опорою на особистісні якості.

2. Освоєння учнями базового змісту освітніх галузей через співставлення, порівняння з власними результатами.

3. Створення учнями освітньої продукції в освітніх галузях.

Кроком в розв'язанні певного кола проблем, що накопичились в освіті, може стати технологія евристичного навчання.

Технологію евристичного навчання ми розуміємо як систему об'єднаних спільною ідеєю основоположних понять і принципів, визначаючих цілі, задачі, зміст, систему організації навчання, контролю і оцінки результатів освіти.

Технологія евристичного навчання є основою для:

- реалізації права учня на власну повноцінну освіту;
- розробки освітніх програм;
- розробки підручників, навчальних і методичних посібників, сайтів, комп'ютерних програм, інших засобів навчання;
- організації системи цілепокладання, контролю і оцінки освітніх результатів, досягнутих учнями, педагогами, школами;
- громадського, внутрішкільного моніторингу процесів і результатів навчання;
- вибудовування системи підготовки, перепідготовки, атестації педагогічних кадрів.

Спрямованість технології евристичного навчання:

- учень – основна цінність в системі освіти;
- кожен учень невичерпний, його можливості безмежні;
- учень – творець, а тому в процесі освіти він вчиться творенню, творчості;
- кожен учень унікальний за своєю природою і має здійснити свою неповторну місію в світі;
- кожен учень має право визначати свою місію, цілі і освітній шлях у відповідності до вимог, норм, традицій, стандартів освіти;
- кожен учень має право на повноцінну освіту незалежно від свого громадянського положення, поточного статусу, а також інших його функцій і особливостей;
- смисл евристичної освіти – реалізація можливостей учня .а тому така освіта спрямована на забезпечення умов для освіти кожного відповідно до його потреб, можливостей і досягнень;
- спрямованість евристичної освіти на виявлення і реалізацію можливостей учня по відношенню до себе і оточуючого світу;

- вибудовування освітнього процесу шляхом освоєння реальних об'єктів предметного світу, в тому числі уявних, емоційно-образних, інших;
- самопізнання і самореалізація учня по відношенню до себе і оточуючих;
- організація навчального процесу на умовах опори на власний потенціал учня досягається за рахунок регулятивних елементів освітнього процесу: цілепокладання, планування, індивідуальна освітня програма, процес і результат її реалізації, рефлексія, самооцінка і оцінка освітніх результатів.

Основні принципи евристичного навчання.

Принцип виступає як вимога, якій треба слідувати або бажано слідувати.

1. Принцип дитиноцентризму.

На основі аналізу досліджень, виконаних в різні епохи (Сократ, Ж.-Ж. Руссо, К. Д. Ушинський, П. П. Блонський, П. Ф. Каптерев, В. І. Вернадський, А. С. Макаренко, В. О. Сухомлинський, В. Г. Кремень та ін.) ми визначаємо основний методологічний принцип проектування і реалізації евристичного навчання – принцип дитиноцентризму. Він стверджує, що в центрі освітнього процесу повинен стояти учень з його запитамі і потребами, що не діти існують для школи, а школа для дітей (Кремень В. Г., Ільїн В. В., 2012).

Принцип дитиноцентризму вимагає, щоб освіта була засобом виявлення і реалізації можливостей учня по відношенню до себе і оточуючого світу. Авторитарному впливові на дитину протиставляється процес саморозвитку особистості; навчання винятково за книжками – навчання через індивідуальний, життєво важливий досвід; засвоєнню знань шляхом заучування – оволодіння ними в ході виконання самостійної діяльності. Принцип дитиноцентризму у сучасному трактуванні можна розуміти як вимогу особистісно – орієнтованої освіти, призначення якої – творчий саморозвиток особистості, посилення уваги до системи її цінностей та інтересів задля формування в неї основ життєвої компетентності. Доцільність цього принципу обумовлена необхідністю якомога більше наблизити освіту кожної дитини до її сутності, конкретних здібностей, майбутньої життєвої траєкторії.

2. Принцип продуктивності.

Освіта повинна бути продуктивною. Освіта – це діяльність учня по створенню освітніх продуктів. Учень освічується тоді, коли ним особисто створюється освітній продукт. Кожному зовнішньому продукту відповідають внутрішні зміни в учня.

Принцип продуктивності виводить освіту на зовсім інше розуміння її якості, ніж це прийнято традиційною освітою. Під якістю освіти мається на увазі зміст внутрішніх змін учня і їх зовнішнє втілення в конкретних освітніх продуктах. Характеристиками якості освіти учня виступають такі показники: ступінь виявлення його здібностей, рівень приросту освітніх особистісних якостей з кожно-

го навчального предмету, реалізація його освітньої програми, розвиток освітніх компетентностей, відповідність освітніх результатів до поставлених учнем цілей.

3. Принцип суб'єктності.

Принцип суб'єктності учня допомагає реалізувати нову педагогічну ідею, новий напрямок в освітній діяльності, який протиставляється підходу до особистості як до об'єкта. Вчитель і учень – суб'єкти освітнього процесу, рівноправні учасники в навчанні. При використанні цього принципу навчання для учня стає суб'єктно значущим, наповненим особистісним смислом, почуттями, зафіксованими в його суб'єктному досвіді. Саме суб'єктний досвід засвідчує унікальність, неповторність кожної особистості, він є тим простором, в якому можливі співробітництво, співпраця вчителя і учня.

Суб'єктність – це інтегральна якість особистості, що проявляється в самоорганізації дій і усвідомленій саморегуляції, які приводять до зміни себе і оточуючої дійсності в процесі діяльності. Поза особистістю суб'єктності не існує. Суб'єктність учня проявляється в його діяльності, спілкуванні, самопізнанні. Вона характеризує рівень успішності учня в реалізованих видах діяльності, який відображає його можливості по досягненню цілей і вирішення конкретних задач. В особистісному плані для учня відчуття суб'єктності полягає в усвідомленні значущості власної ролі в досягненні успіху. Учень не стає суб'єктом освітнього процесу, а є ним від самого початку навчання як носій суб'єктного досвіду. Цінність учня не стільки у відтворенні суспільного, скільки індивідуального досвіду і розвитку на його основі.

4. Принцип самопізнання, саморозвитку і самореалізації.

Самопізнання – це пізнання самого себе, яке можливе лише за допомогою дії. Самопізнання стає засобом саморозвитку.

Саморозвиток – це постійне удосконалення себе, своїх особистісних якостей. Саморозвиток є важливим критерієм для досягнення успіху. Без усвідомлення того, чого тобі не вистачає в собі або того, що хотілось би в себе мати, не буде саморозвитку. Наступним кроком є прийняття і усвідомлення всього того, що хотілося б змінити в собі. Третій важливий крок – визначення для себе, яким способом це досягається. Тому дуже важливо навчити учнів ставити перед собою конкретні цілі, інакше не зрозуміло, до чого ти йдеш. З процесами самопізнання і саморозвитку нерозривно пов'язаний процес самореалізації.

Самореалізація – це використання себе, своєї особистості з усім набором якостей. Без глибокого самопізнання не буде ефективного саморозвитку. А не буде постійного саморозвитку – самореалізація буде важкою і одноманітною. Привнести щось нове власне буде нічого. Тоді втрачається еле-

мент творчості в процесі самореалізації. На кожному етапі саморозвитку учень повинен ставити ціль «Що я хочу одержати?». Також повинно бути розуміння того, а «Для чого я це роблю?». Учні повинні постійно рефлексувати свою діяльність, постійно усвідомлювати свої дії, думки, бажання.

5. Принцип причинності.

Принцип причинності стверджує, що «кожна подія має причину». Все, що починає існувати, повинно мати причину. Більше того, певна подія з необхідністю відбувається як тільки створюються відповідні умови. Будь-який ефект має свою причину, що його породжує. Ефективною або дієвою причиною буде та, яка спричиняє потрібний ефект. Процес пошуку рішення зазвичай полягає в установленні причини шляхом аналізу її впливу на досліджувані об'єкти. Формулювання певного твердження створюється для того, щоб пояснити, що принцип привів до зміни ефекту. Приступаючи до розв'язання проблеми, учень може проектувати певну множину варіантів її вирішення. Самостійний пошук передбачає використання словників, довідників, найбільш поширені й визнані хороші розв'язання.

6. Принцип елективності навчання (дидактичного вибору).

Цей принцип вимагає такої організації освітнього процесу, при якій зміст освіти, її засоби, методи надавали б учневі можливість вибирати предметний матеріал, його вид та форму. У традиційній технології відпрацьовано методи, система контролю, оцінки, навчальний режим, логіка поелементного вивчення матеріалу. При цьому головна турбота вчителя полягає в тому, щоб викласти чергову порцію навчального матеріалу, а завдання учня – сприйняти цю інформацію, завчити і в майбутньому відтворити її під час контролю. Для учня в цій системі не залишається ні вибору, ні альтернатив, ні свободи для самостійних дій. При традиційній технології навчання головним ціннісним орієнтиром стає довільна пам'ять учня. Але завчені тексти шматочків знань абсолютно некорисні для розвитку творчого потенціалу учнів – вони не піддаються аналізу і критичному осмисленню, не можуть легко перебудовуватись, перегруповуватись, тому завжди є інертними до нових порцій знань. Вони придатні лише для відтворення, причому в такому вигляді, в якому зберігає їх пам'ять, дуже часто далеко неадекватному до завченого тексту – в ньому завжди є забуті деталі, слова або власні додатки. Принцип елективності навчання реалізує права учнів на свободу дидактичного вибору, на утвердження почуття реальної і рівноправної учасника освітнього процесу, що повністю усвідомлює міру відповідальності за зроблений вибір.

7. Принцип варіативності навчання.

Цей принцип вимагає оригінальних і нових педагогічних впливів з урахуванням особливостей

сприйняття учнів. Відчуття притупляються при повторних формах впливу, повтори блокуються свідомістю. Шаблонні, трафаретні, відомі учням дії втрачають силу свого впливу, а нові, несподівані, свіжі, оригінальні ведуть до гостроти сприйняття і максимальної активності учнів. Знаходячись в суб'єкт-суб'єктних відносинах з учнем, які постійно змінюються, вчитель повинен уміти природно і органічно змінювати свою позицію у відповідності до нової ситуації, забезпечуючи динамічність освітнього процесу.

8. Принцип педагогічної компетентності.

Цей принцип диктує оптимальне співвідношення різноманітних видів діяльності учнів (навчальної, трудової, громадської, спортивної, художньої), ігрових та неігрових, традиційних та інноваційних (оригінальних) форм навчальної роботи, розуму і емоцій в організації педагогами життєдіяльності учнів, забезпечуючи педагогічну міру. Самовивчення і розвиток власної індивідуальності, унікальності, неординарності, нестандартності особистості учителя дозволяють йому до певної міри компенсувати недостатній розвиток окремих професійних умінь.

9. Принцип професійних аналогій і запозичень.

Цей принцип демонструє тісний взаємозв'язок освітньої діяльності з іншими видами людинознавчої діяльності (театральне мистецтво, риторика, суггестологія, психотерапія, соціальна психологія, естетика тощо), вимагаючи обов'язкової педагогічної інтерпретації професійних запозичень для перетворення їх у власне педагогічні засоби.

10. Принцип орієнтації на чітко і детально визначені цілі.

При формуванні, визначенні, відборі освітніх цілей, при побудові освітнього процесу рекомендується уникати невизначених, розпливчатих виразів типу «пізнати», «приймати», «розуміти», «вивчити». Всі ці способи без винятку не надають цілям визначеності, яку можна було б за будь-яких умов перевірити. Запропонований принцип передбачає формулювання цілей через результати навчання, які виражаються в діях учнів, надійно усвідомлюються, визначаються і перевіряються. Рекомендується при визначенні цілей підбирати дії, що виражаються словами типу «назвати», «перерахувати», «порівняти», «описати», «вибрати», «дати визначення».

Наведені принципи мають загальний характер, складаючи своєрідне ядро педагогічної майстерності. Реалізація цих принципів можлива в їх сукупності і взаємозв'язку з іншими компонентами освітнього процесу. Тому важливого значення набувають не тільки питання загального плану, але й конкретизація, деталізація всіх чинників освітнього процесу і, в першу чергу, потрібно визначитись з основними поняттями евристичного навчання.

Основні поняття технології евристичного навчання: освітній потенціал учня; учнівський

стандарт освіти; освітні компетенції; освітні компетентності; індивідуальна освітня програма; освітнє цілепокладання; самореалізація учня; освітній результат учня; освітня ситуація; освітній продукт учня; освітня рефлексія; освітня самооцінка; технологія освітніх процедур; освітня прихильність; елективність навчання; варіативність навчання; суб'єктність навчання.

Роль цих понять – окреслити смисл і визначити методологічні засади проектування і забезпечення освітньої діяльності в умовах евристичного навчання.

Діагностика і оцінка освітніх результатів. Результатом освіти учня є продукти його діяльності. Для діагностики і оцінки освітніх результатів учня використовується поняття «персональний освітній результат» – індивідуалізований освітній результат учня, який досягається в кожній освітній галузі. Персональний освітній результат учня показує рівень освоєння ним знанієво-предметної

та діяльнісно-компетентнісної складової кожної освітньої галузі. За зовнішніми освітніми результатами можна говорити про приріст внутрішньої складової (особистісних якостей). Діагностиці і оцінці підлягають зміни в кількості і якості освітніх продуктів за певний період часу. Для цього персональний освітній результат учня співвідноситься з цілями його індивідуальної освітньої програми, на основі чого оцінюється ступінь досягнення учнем відповідної цілі.

Висновки. У статті окреслено смисл і визначені методологічні засади проектування і забезпечення освітньої діяльності в умовах евристичного навчання при підготовці майбутніх учителів. Здійснено аналіз технологій евристичного навчання, які спрямовані на успішне створення освітнього продукту – провідної мети евристичного навчання – і адекватно оцінювати перебіг і результати самостійної пізнавальної діяльності.

Література

1. Коротяєв Б. І. Нестандартний погляд на стандарти вищої освіти: монографія / Б. І. Коротяєв, В. С. Курило, С. В. Савченко. – Старобільськ : ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2016. – 294 с.
2. Сологуб А. І. Профільне креативне навчання старшокласників: інтеграція освіти і науки / А. І. Сологуб // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2016. – № 1–3. – С. 13–20.
3. Кремень В. Г. Синергетика в освіті: контекст людино-центризму : монографія / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – Київ : Педагогічна думка, 2012. – 368 с.

References

1. Korotyayev B. I., Kurylo V. S., Savchenko S. V. (2016). Nestandardnyy pohlyad na standarty vyshchoyi osvity [Non-standard look at higher education standards]. Starobil's'k: LNU imeni Tarasa Shevchenka, 294 (ukr).
2. Solohub A. I. (2016). Profil'ne kreatyvne navchannya starshoklasnykiv: intehratsiya osvity i nauky [Professional creative education for senior pupils: integration of education and science]. Dyrektor shkoly, litseyu, himnazyi, 1–3, 13–20 (ukr).
3. Kremen' V. H., Il'yin V. V. (2012). Synerhetyka v osviti: kontekst lyudyno-tsentryzmu [Synergetics in education: the context of man-centricism]. Kyiv: Pedagogichna dumka, 368 (ukr).

ТЕХНОЛОГИИ ЭВРИСТИЧЕСКОГО ОБУЧЕНИЯ В ПОДГОТОВКЕ УЧИТЕЛЕЙ

Евдокимов Виктор, доктор педагогических наук, профессор,
член-корреспондент НАПН Украины, профессор кафедры теории и методики профессионального образования, Харьковский национальный педагогический университет имени Г. С. Сковороды,
ул. Валентиновская, 2, 61000 г. Харьков, Украина, vityevdokimov@ukr.net

Статья содержит результаты научного исследования проблемы проектирования и функционирования технологии эвристического обучения в процессе подготовки учителей. Технология эвристического обучения обосновывается как система объединенных общей идеей основополагающих принципов и понятий, определяющих цели, задачи, содержание, систему организации обучения, контроля и оценки результатов образования.

Ключевые слова: *будущие учителя; образовательные продукты; организация; понятие; принципы; профессиональная подготовка; технология; формирование; эвристическое обучение.*

HEURISTIC LEARNING TECHNOLOGIES IN THE TRAINING OF TEACHERS

Yevdokimov Victor, EdD, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Professor of the Department of Theory and Methodology of Professional Education, Kharkiv National Pedagogical University named after G. S. Skovoroda, 2 Valentynivska Str., 61000 Kharkiv, Ukraine, viyevdokimov@ukr.net

The article contains the results of the scientific investigation of the problem of designing and functioning of heuristic learning technologies in the process of teacher training. The technology of heuristic learning is justified as a system of fundamental principles and concepts that define the objectives, tasks, content, system training organization, monitoring and evaluation of education results.

Basic principles of heuristic learning: childhood centrist; productivity; subjectivity; self-knowledge, self-development and self-realization; causality; elective training (didactic choice); variability of training; pedagogical competence; professional analogies and borrowings; targeting clearly defined goals.

The author outlines the meaning and defined methodological principles of designing and providing educational activities in conditions of heuristic learning in the preparation of future teachers. The analysis of technologies of heuristic learning aimed at the successful creation of an educational product – the leading goal of heuristic learning – and adequately assess the course and results of independent cognitive activity.

Keywords: educational products; formation; future teachers; heuristic education; organization; principle; professional training; technology.

Стаття надійшла до редакції 01.09.2017

Прийнято до друку 05.10.2017

УДК 378.4:33

Вячеслав Ясінський

ORCID iD 0000-0001-8920-0989

старший викладач кафедри
психології діяльності в особливих умовах,
Львівський державний університет внутрішніх справ,
вул. Городоцька, 26, 79000 м. Львів, Україна
super-yvp@ukr.net

ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЮРИДИЧНОГО ПРОФІЛЮ: ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Автор аналізує різні підходи до визначення змісту професійної підготовки фахівців юридичних факультетів у вищих навчальних закладах України початку ХХ ст. Описано специфіку побудови освітнього процесу у підготовці фахівців юридичного профілю та визначено характерні особливості змісту правової освіти того часу. Здійснено паралель в аналізі змістового наповнення професійної підготовки фахівців юридичного профілю у часовому інтервалі – одне століття. Зазначено недоліки змісту професійної підготовки фахівців юридичного профілю, доведено необхідність її модернізації в сучасних умовах реформування системи вищої освіти загалом.

Ключові слова: зміст професійної підготовки; навчальні дисципліни; правова освіта; спеціалізація; юридичні факультети.

Вступ. Юридична наука завжди перебувала предметом наукового дослідження фахівців різних галузей, що зумовлено широким спектром використання її змісту. Зважаючи на значний досвід українських учених-юристів, а також на те, що в Україні на даний момент відбувається реформування системи освіти, важливим аспектом узагальнення досвіду професійної підготовки майбутніх фахівців юридичного профілю попередніх поколінь, їх теоретичних і практичних здобутків є аналіз

змісту професійної підготовки фахівців юридичного профілю на різних історичних етапах розвитку історичної науки.

Початок ХХ ст. характеризується тим, що головними осередками правової освіти в Україні були юридичні факультети університетів. Саме тому вважаємо за доцільність здійснити комплексне та системне дослідження їх освітньої та наукової спадщини.

Зміст професійної підготовки фахівців юридичного профілю завжди привертав увагу дослідників